

**Raftul
Denisei**

Colecție coordonată de
DENISA COMĂNESCU

NIKOLA SCOTT
UMBRA
MAMEI

Traducere din engleză și note de
CARMEN PAȚAC

HUMANITAS
fiction

Redactor: Mihaela Pascu-Oglindă
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Cristina Jelescu
DTP: Manița Manuela, Veronica Dinu

Tipărit la Paper Print – Brăila

NIKOLA SCOTT

MY MOTHER'S SHADOW

Copyright © 2017 Nikola Scott

First Published in the English

language by HEADLINE REVIEW

An imprint of HEADLINE PUBLISHING GROUP

All rights reserved.

© HUMANITAS FICTION, 2024,
pentru prezenta versiune în limba română

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

SCOTT, NIKOLA

Umbra mamei / Nikola Scott;

trad. din lb. engleză și note de Carmen Pațac. –

București: Humanitas Fiction, 2024

ISBN 978-606-097-400-0

I. Pațac, Carmen (trad.; note)

821.111

EDITURA HUMANITAS FICTION

Piața Presei Libere 1, 013701 București, România

tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51

www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro

Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro

Comenzi telefonice: 0723 684 194

Pentru Paul

Casa asta a văzut o mulțime de lucruri și a auzit o grămadă de secrete, lucruri șoptite la vreme de noapte, care plutesc pe aripile vântului și se încolăcesc în jurul hornurilor și al frontoanelor acoperite cu ardezie, pe lângă ferestrele cu șprosuri și potecile cu pietricele albe, furișându-se printre trandafirii, rododendronii și pomii din bătrâna livadă din Hartland. Iubiri găsite și pierdute, durerea morții neașteptate și dulceața întâlnirilor interzise. Lacrimile din miez de noapte și râsul în nopțile de vară, toate visele care trebuiau visate și toate lumile care trebuiau găsite. Casa le-a păstrat fără să pună întrebări, fără să le judece, adăpostindu-le la umbra zidurilor sale.

Și în zilele astea viața la Hartland mustește de amintiri. Războiul și moartea pe care a adus-o sunt încă proaspete în mintea tuturor. La urma urmei n-a trecut așa de mult timp de când Anglia a dat uitării cumplitii ani când totul se dădea cu porția pe cartelă, casele care căzuseră pradă bombelor și barăcile Nissen¹, uitându-se chiorăș la invazia neașteptată și plină de violență a noilor articole de lux, a dulciurilor în cofetărie și a noii muzici zornăitoare peste tot. Dar viitorul e strălucit acum, astfel că nu e de mirare că tineriiăștia din 1958 înșfacă viața cu amândouă mâinile, că vara asta petrecută într-o casă de la țară i-a amețit un pic pe toți cu promisiunea că vor avea totul.

Sau poate că e luna care i-a zăpăcit pe oameni în noaptea asta prin felul în care stă pe bolta cerească de parcă ar fi prinsă acolo cu ace cu gămălie, coborâtă deasupra grajdurilor și plină ochi de o lumină portocalie ciudată. Nu trebuie decât să te uiți la ea, nu trebuie decât să guști șampania care-ți dă furnicăături pe cerul gurii

1. Barăci semicilindrice pentru uzul armatei, folosite și ca locuințe, în timpul Primului Război Mondial. Au fost construite prima dată după planurile maiorului Peter Norman Nissen (1871–1930), inginer de mine și inventator.

și să te îmbeți cu parfumul amețitor dinspre grădina de trandafiri și o să simți o greutate în adâncul stomacului, o nebulie nechibzuită care-ți vorbește despre posibilități fără sfârșit, despre cum să faci ca lumea să fie a ta. Felinarele stau atârinate de jur împrejur, unduind și clipind în briza serii ca un roi de licurici multicolori, iar *Magic Moments*¹ sună duios și sentimental, alunecând pe lângă perechile care dansează, râd și fumează, cocoțate pe zidurile joase de la terasă cu câte un *gimlet*² și o limonadă în mână ca să mai scape de roșeața și focul din obraji. Una din fetele angajate să dea o mână de ajutor în seara aia se oprește ca să arunce și ea o privire, în vreme ce umple carafele cu limonadă și castroanele cu puncte și scoate la iveală un alt platou cu pateuri pufoase, vrăjită de toți tinerii aceștia privilegiați care par că nu au nici o grijă pe lumea asta decât să sărbătorească cei 17 ani ai unei fete care tocmai ajunsese la vârsta adultă.

Totuși, lipsesc două persoane, au întins-o de pe terasă, trecând pe lângă un ciocan de lemn pentru crochet ce zăcea uitat printre rododendroni, mergând în jos pe potecile din grădină și printre copaci, cu mâinile la gură ca să-și ascundă râsul și câte un gâfâit răzleț de câte ori vreo creangă năbădăioasă le lovea picioarele goale. Una este sărbătorita, care face azi 17 ani și căreia, în scurta ei viață, i s-a frânt inima deja de prea multe ori și pe care o așteaptă încă multe necazuri. Dar în seara asta fata și-a aruncat cât colo toate grijile și temerile, căci, în străfundul sufletului, știe că niciodată, dar absolut niciodată, viața nu va mai fi atât de delicios de interzisă, atât de minunat de nouă cum e în noaptea asta de vară. Așa că, da, și ea se ține de viață cu amândouă mâinile, și cine poate s-o învinovățească că nu se dezlipește de mâna unui bărbat care-i zâmbeste de câteva zile întregi, zâmbete trândave și năuce cu picături din apa mării agățate de gene, surâsuri largi și nevinovate când alții se tot uitau la ei și priviri tainice și promițătoare când au fost doar ei doi, singuri, pentru o clipă, în grădina cu trandafiri de la Hartland? Nu-i poate vedea surâsul din privire în seara asta, doar lumina lunii și felinarele ca niște licurici, dar îl simte aproape, lângă ea, așa de aproape, încât pielea lui caldă atinge brațul și mirosul lui se unește cu cel de iarbă proaspăt cosită și cu parfumul mai întunecat și mai misterios al nopții dintr-o grădină ce nu vrea nici în ruptul capului să-i fie tulburată liniștea chiar și pentru o primă

1. Melodie de Perry Como (1912–2001).

2. Cocteil din gin sau vodcă și suc de lămâie.

iubire atât de nerăbdătoare ca asta. Aici, printre pomii din livadă, e mai răcoare și, fără să vrea, fata tremură, și atunci el o strânge ușor la piept cu un braț, o atinge pe bărbie cu cealaltă mână și, în clipa asta unică, viața e fără cusur.

Dar deja, și casa știe asta, nenorocirea plutește în aer și fațada de aur a acestei veri fără cusur, strălucirea nopții năvalnice și înmiresmate, e pe cale să fie pângărită. Casa a păstrat întotdeauna cu credință toate secretele, așa că n-o să dezvăluie acum ce-o să fie în viitor. În loc de asta, pune stăpânire pe amintirea fugară a primei iubiri a unei fete ca s-o păstreze în siguranță pentru totdeauna.

Capitolul unu

Moartea e o chestie nostimă. Nu chiar *nostimă* nostimă, evident, ba chiar deloc nostimă, ci mai degrabă ciudată. De drept ar trebui să vină cu surle și trâmbițe, anunțându-și lovitura de cataclism cu țăcănit de mitraliere prevestind pieirea. În loc de asta, vine tiptil ca un hoț, așteptând ca un picior prea nerăbdător să pășească în lumina roșie a semaforului sau acea celulă rebelă și unică din corpul nostru care se hotărăște pe neașteptate să-și înceapă înmulțirea devastatoare. Moartea stă mereu la pândă, așteptând momentul potrivit înainte de a lovi, și când lovește într-adevăr, nimic nu mai rămâne cum a fost.

Data fiind oroarea disproporționată a morții, nu prea-mi aduc aminte mare lucru despre ziua în care pe mama a lovit-o un camion. Poate cel mult crâmpie răzlețe, precum cantitatea absurdă de sticlă pe care camionul o împrăștiase pe Gower Street și fața palidă a tatălui meu când așteptam taxiul care avea să ne ducă la locul unde zăcea mama, soră-mea, Venetia, certându-se cu polițista care, fără discuție, se înșelase și oare chiar nimeni nu-și mai făcea datoria ca lumea?

Singurul lucru de care îmi aduc aminte, foarte clar, este clipa când mi s-a spus, căci chiar în acel moment (stăteam în fața frigiderului și țineam în mâini 65 de ouă pentru bezelele pe care urma să le fac) au dispărut toate lacrimile pe care le-aș fi putut vărsa și ochii mi s-au uscat brusc și inexplicabil. Și uscați au rămas de-a lungul mai multor săptămâni cu maldăre de rapoarte făcute de procuror și cu trandafirii albi, preferații mamei, de pe sicriul ei, și cu grija pe care o aveam ca tata să se trezească în fiecare dimineață în casa mare, acum

goală, de pe Rose Hill Road. Tot timpul ăsta n-am vărsat nici măcar o lacrimă.

Unii oameni pur și simplu nu prea plâng, așa că treaba asta în sine poate că nu era măsura adevărată a aptitudinii de a te întrista, dar eu una n-am fost niciodată genul ăla de om. Dimpotrivă, de obicei eram deosebit de grozavă la plâns, de fapt plânsul era unul din lucrurile în care excelam. Când eram mică, plângeam atât de des și cu atâta ușurință, încât mama zicea că trupul meu conținea cu siguranță două treimi de apă sărată. Chiar ești valea plângerii pentru mine, spunea ea. Plângeam din cauza vreunui dinte ce-mi cădea din întâmplare în chiuvetă și din cauza petelor albe din fundul gâtului, mă necăjeam din cauza unui lucru care mă pândea din dulap și de sub pat sau de pe fundul piscinei. Umblam după pisici fără stăpân și strângeam pui de păsărele care căzuseră din cuib și mă luptam să-i scap cu viață zile în șir.

— Pentru Dumnezeu, Addie, zicea mama și-mi dădea o batistă, crispându-se îngrijorată când făceam ochii sticloși și mari cât cepele și mă căzneau să-mi înhit suspinele alea, care erau așa de slabe și de inutile, exact când trebuia să fii tare, să te pregătești de luptă și să-ți vezi mai departe de treabă. Capu' sus, draga mea! Uită-te la Venetia! E cu patru ani mai mică decât tine și niciodată n-o vezi că plânge.

Probabil, am fost un copil de-a dreptul exasperant, fiindcă atât de multe chestii de-ale mele făceau să apară crisparea pe chipul mamei, care parcă ridica un obraz și strângea din buze, transformându-le în cute mici și albe, încât începusem să mă ascund când vedeam că e gata să apară grimasa, de cele mai multe ori în toaleta de la parter, unde era mereu cald și mirosea a detergentul cu levănțică al doamnei Baxter și unde rareori venea cineva. Peste ani și ani, după ce mă mutasem și-mi cumpărasem apartamentul meu propriu, unul din lucrurile care îmi plăcea la nebunie era absența unei toalete la parter.

Și acum, când vechea mea dușmancă, valea aia a plângerii, care era a mea și numai a mea, avea de fapt o ocazie să se afirme, printr-o întorsătură nenorocită a soartei, dispăruse și

tot ce puteam face era să scot niște suspine gătuite, să înghit cu convulsii ca să dau afară un ghemotoc ciudat ce părea că mi s-a înțepenit pentru totdeauna, ca un spirit rău, mititel și gras, în fundul gâtului. Nu era vorba că nu simțeam lipsa mamei. Bineînțeles că-mi lipsea. Cine, pe lumea asta, nu simte lipsa mamei când ea nu mai este printre cei vii?! Dar cu cât Venetia jelea mai mult, așa cum face un copil în care se pun toate speranțele familiei, slăbind și devenind tot mai palidă și prăpădită ca o umbră, cu atât mai revoltător de secată rămâneam eu pe dinăuntru. Treaba asta m-a întristat profund până când mi-a venit în minte că, probabil, făceam de fapt exact ce voise mereu mama, adică să fiu tare și să mă pregătesc de luptă. Oare ochii mei rămâneau uscați în mod eroic din cauza vreunui impuls adânc înrădăcinat de a face de petrecanie acelei crispări a gurii, hrănită de-a lungul celor patruzeci de ani zbuțumăți cu mama? Oare era undeva, ascunsă bine în ființa mea, o fetiță care zâmbea fiindcă, acolo, în mormânt, unde se afla acum, mama ei o să fie până la urmă mulțumită?

*

Venetia, care se aștepta să-i aduc mamei omagiul cuvenit, a fost inevitabil dezamăgită de ce am făcut eu. Era gravidă în primele luni și avea o nestatornicie periculoasă. Se plimba aiurea pe Rose Hill Road și oferea remedii homeopatice, supă de pui cumpărată de la magazin și o grămadă de sfaturi inutile. Am încercat să mă feresc din calea ei cât de mult am putut, căci, în vreme ce ea era în lumina reflectoarelor cu sarcina ei și cu psihologul¹ care se străduia s-o pună pe picioare, tata intrase foarte tăcut într-un con de umbră.

Singura dată când a avut o cădere, cam la două săptămâni după înmormântare, totul a fost complet nespectaculos prin faptul că pur și simplu tata nu s-a dat jos din pat. În cele

1. Termenul englezesc este *bereavement counsellor* și desemnează un specialist care oferă sprijin psihologic în cazul celor care au pierdut pe cineva apropiat.

din urmă, în a patra zi, când ușa de la dormitorul lui era tot închisă la cinci după-amiază, l-am dus împreună cu fratele meu Jas la doctor și pe urmă la spital, de unde a ieșit peste o săptămână cu un calm înfricoșător. Cu o oarecare ușurare, frații mei s-au întors la necazurile și treburile fiecăruia și la familiile de care n-aveau cum să scape, dar eu am mai zăbovit, descurajată de expresia din ochii tatei. Îți venea greu să crezi că era același om care mă învățase să joc șah când aveam zece ani, care reconstituise debarcarea Alițiilor cu ajutorul unui capsator, a două creioane și al unui perforator când am avut nevoie de ajutor ca să-mi fac tema la istorie și care era mereu gata să pună mâna pe o lanternă și să se uite atent la punctele alea albe pe care le aveam în fundul gâtului.

— Nu e tumoare, Adele, sunt sigur. Sunt niște microbi care se războiesc în corpul tău și, deschide gura mare, un pic mai mare, da, cred că anticorpii tăi sunt acum în fruntea plutonului. Ia aici, poate că o bomboană cu mentă o să-ți ajute.

Acuma, de cele mai multe ori, când ne beam ceaiul, făceam, din politețe, schimb de informații despre cum a fost săptămâna fiecăruia sau ne uitam pierduți, în tăcere, la grădina mamei ce se ofilea în spatele casei și la tabla de șah care nu mai fusese scoasă la lumină de un secol. Uneori trebuia să-mi stăpânesc impulsul de a-l ciupi, tare de tot, pur și simplu ca să mă conving că nu murise și că nu-și lăsase corpul să se scoale dimineața în locul lui și să se ducă la muncă și să vină înapoi ca să bea o ceașcă de ceai, ale cărui resturi le lăsa peste tot prin casă ca să le strângă doamna Baxter, care venea de patru ori pe săptămână să vadă cum merg lucrurile. Totuși, speram că poate într-o zi, curând, o să mă aștepte cu două cești de ceai, fierbinte de te ustura sufletul, așa cum ne plăcea amândurora, cu chipul luminat de un zâmbet.

— Addie! Ce bine c-ai venit! Ce-ai zice de-o partidă de șah cu boșorogu' de taică-tu?

Așa c-am continuat să vin să-l văd, traversând North London, la început în amurgurile prea luminoase de vară și pe urmă în serile de toamnă și, în cele din urmă, în nopțile

reci, de iarnă, care încă o dată s-au prefăcut într-o frumoasă primăvară londoneză, ținând socoteala celor 12 luni care trecuseră de la moartea mamei după felul în care se schimba scoarța copacilor din Hampstead Heath¹ și umbrele micului magazin din fața stației de metrou care se lungiseră când făceam colțul spre casa părinților.

Cu mult timp înainte ca Venetia să înceapă să împrăștie idei despre cum să marcăm Ziua Morții Ei, mie începuse să mi se facă tare frică. Dar pe calendarul din bucătăria de la patiserie era o pată roșie, lăbărțată, în colțul cu 15 mai, cred că era sos de zmeură, care părea că se tot mărește de câte ori ridicam ochii de la tortul pentru ziua doamnei Saunders, pe care îl decoram cu șaptezeci și cinci de trandafiri roz pal din fondant, înghițind în sec și forțându-mă să împing în jos ceea ce-mi venea pe esofag ca niște bășicuțe leneșe pe oglinda unui iaz.

Venetia voise să-i strângă la un loc pe unii dintre membrii familiei (Jas și doamna Baxter, Fred, fratele tatei, și o sumedenie de alte epave din familie care locuiau prin apropiere), pentru „a ne găsi mângâiere unul de la altul“ și „pentru a lăsa ziua aceasta să treacă doar între noi, apropiații familiei“, ceea ce, potrivit psihologului ei, ar fi un pas important spre stadiul 5 din procesul de doliu. Cam prea optimist, după părerea mea, fiindcă tata de-abia trecuse de negare și, deși, în general, tindeam să las lucrurile să-și urmeze cursul, în special în ceea ce o privea pe Venetia, de data asta am încercat să mă împotrivesc. Faptul că eram cu toții în bucătăria noastră mare și luminoasă de unde mama era așa de evident absentă nu era nici pe departe felul în care voiam eu să petrecem ziua și eram foarte sigură că nici tata nu voia așa ceva. Totuși, Venetia a călcat în picioare toate obiectiile, m-a făcut să îmi schimb ținuta de la serviciu, a comandat o cutie indecent de mare de pateuri de la patiserie și s-a asigurat că plec la timp ca să o livrez pe Rose Hill Road.

Și acum eram aici. Ușa a scos un geamăt blând, ca de obicei, când am intrat în holul din față și, fără să vreau, mi-am

1. Zonă cu vegetație sălbatică, tufișuri, ierburi pitice.

ținut respirația. Dar era foarte liniște, ceasul mare cu pendulă ticăind în colț, cum făcea de obicei, și mirosea cum mirosise mereu, a cărți și praf și a detergentul cu levănțică al doamnei Baxter, deși mama murise acum un an pe vremea asta. În dreapta mea niște jachete erau atârinate în cuierul de pe vremea străbunicii și de pe mai multe umbrele picura apă pe podeaua cu gresie, semn că toți din familie se strânseseră doar de puțin timp.

În tăcere m-am furișat prin holul din față, căutând din priviri lumina care se revărsa prin ușa ce dădea spre bucătăria de la parter. S-a auzit un bombănit înfundat, pe urmă un hohot de râs, sugrumat rapid și prefăcut într-o tuse discretă. Unchiul Fred, așa cred, fratele tatei, care stătea la Cambridge cu cei trei câini ai lui și cu o adunătură de mașini ruginite pe care le repara întruna și nu le mai termina niciodată. Mi-am ciulit urechile sperând că o să aud sunete de răspuns din partea tatei, dar glasul lui profund, ușor răgușit, nu se distingea din zumzetul înfundat al conversației. Muncise de se spetise în ultimul timp și, din cât îmi dădeam seama, arsurile de la stomac i se înrăutățiseră. Speram că se dusesese la doctor ieri, așa cum fusese vorba. A urmat o altă întrebare pusă pe un ton bombănit. Jas, probabil, care trebuie că venea direct de la spital, grăbindu-se să ducă la îndeplinire ordinele Venetiei.

Mi-am înfipt picioarele în împletitura de sisal de pe jos, gândindu-mă că erau cu toții strânși în jurul mesei mari din bucătărie. Psihologul Venetiei zisese să lăsam liber scaunul mamei, în semn de respect. Nu-l suportam pe psihologul palid ca un mort, pe care îl chema Hamish McGree, și nu suportam gândul că scaunul acela era gol fără puțință de tăgadă, cu brațe curbate și spetează dreaptă și cu triumghiul în pătrățele vesele pe care mama îl pusese sub husă ca s-o ajute să se îndrepte de spate. Am încercat să-mi duc aminte când am văzut-o ultima dată stând acolo, uitându-se la grădină, cu o expresie pierdută în contemplarea lucrurilor care trebuiau făcute în ziua aceea sau încruntându-se când își arunca privirea spre titlurile din ziar. Dar n-am fost în stare. Chipul ei nu